

Preot Neculai Cojocariu

Calendarul bunicului

Nuvelă

Ilustrații de Cristian Muraru

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Doxologia
Iași, 2019

Satul românesc

Frumusețea și Mireasma Copilăriei, paradisul pierdut al fiecăruia dintre noi

Calendarul este pe perete, acolo, la locul lui. Bunicul scrie cu „plumbul” în dreptul anumitor zile din calendar câte o mică însemnare. De la aceste însemnări se pleacă în călătorii, în vise și visări, în efuziuni lirice sau ardente discursuri patriotice legate de istorie, de limbă, de neam, de strămoși, de eroi, de sfinți, de martiri. Bunicul își ia nepotul de mână și-l duce la Obcina Stânișoarei dis-de-dimineată, face câte un mic popas la câte un schit, mănăstire sau biserică, stă la sfat cu nepotul, tihnit în liniște, ascultând tăcerea și admirând frumusețile pe care Atotțiitorul le-a zidit în lume.

Personaje de mare sensibilitate populează aducerile-aminte ale copilului Nicolae: câinele Lupu, baci Toader, prietenii de joacă de pe malul Ozanei, descriși foarte expresiv: „Vasile cel darnic, Mișu cel bun la toate, Vlăduț cel harnic, Mihai mereu pus pe șotii, Costel, sobru și cuminte ca o fată mare, Viorel cel plin de sine, Puiu cel gânditor ca un filosof, frățiorii Ciprian cel așezat în banca lui și Eugen cel neastâmpărat, Lulu cel vesel

ca un proverb și verișoarele și vecinele mereu vesele, gălăgioase și cochete: Viorica, Măriuca, Cristina, Iuliana...". Ceva din stilul inconfundabil al lui Creangă transpare în aceste descrieri pline de culoare și profunzime. Dotat cu un înnăscut simț al umorului, fiind un hâtru prin definiție, părintele Neculai Cojocariu conferă scriiturii și povestirii sale o aură, o strălucire aparte, care te ține cu ochii lipiți de pagină.

Călătorim, așadar, în timp și prin timp la granița dintre ficțiune și real, minunându-ne împreună cu tânărul Nicolae de tot ce vedem și întâlnim, respirând aerul tare al munților sorbind cu nesaț descrierile pline de poezie și diafan ale autorului: flori, izvoare, fluturi, iarbă. Călătoria este o lecție. Este un curs de istorie a neamului românesc, a limbii române, un sincer prinos de recunoștință adus eroilor și sfinților. Sunt evocați aici: marele humuleștean Ion Creangă, Mihai Eminescu, Mihai Viteazul, regele Carol I, Ștefan cel Mare, Vasile Voiculescu, Mircea Vulcănescu, și închisoarea de la Aiud, Sfântul Nicolae, Petru Rareș, Alexandru Lăpușeanu, Vasile Lupu, Sigismund de Luxemburg, Sobieski polonezul și Cetatea Neamțului, este pomenită celebra Râpă a Robilor (groapa comună de la Aiud) și poemul „Iisus în celulă” al lui Radu Gyr. Este evocat Mărășeștiul și Cotu Donului, mareșalul Ion Antonescu și Regele Mihai, Petrea Diaconului fiul diaconului Gavrilaş, Crucea Talienilor și Baltagul lui Sadoveanu, Sfântul Iosif Naniescu, Mitropolitul Moldovei, Măliniul lui Labiș; părintele Paisie, Dostoievski, Lucian Blaga, părintele Dumitru Stăniloae, Ghedeon cel Orb, Gavrilă Sihastrul.

În alt registru și în cu totul alt context sunt evocați părintele Constantin Sârbu și lăutarul Pițigoi, părintele Ioan Istrate, preot militar pe front, Toader Fărcășanu sau locuri încărcate de istorie: Posada, Podul Înalt... Mureș, Olt, Prut, Bistrița, Tisa, Dunărea. Lecția de istorie și spiritualitate continuă pe linia evocării și pomenirii Sfinților Martiri Brâncoveni sau jertfa Meșterului Manole.

Tonul povestirii se rupe în data de 1 iunie 1959 când se naște copilul Nicolae și când, în zori, caralii îl bagă cu forța în automobilul marca Gaz pe bunicul pentru că n-a dat pământul la Colectivă. Se va întoarce de la Aiud, Moș Culiță Dascălul și va povesti nepotului Nicolae totul.

Un popas important face autorul la Crucea Talienilor și la drumul care leagă Borca de Mălini și de Fălțiceni: Drumul Regelui, cum este numit, și la tot ceea ce a însemnat proiectarea și construirea lui: poduri, podețe și viaducte sculptate în piatră de meșterii italieni: în semn de mulțumire au înălțat o Cruce: Crucea Talienilor evocată și de Mihail Sadoveanu în Baltagul. Călătoria nepotului cu bunicul continuă pe alte coordonate de data aceasta: despre Moarte și Înviere, despre Săptămâna Pătimirilor, despre Sfântul Aer și ghiociei aduși la biserică, despre spovedanie și împărtășire despre cum se vindecă bunicul de frica de moarte „...învelindu-se în Învierea Mîntuitorului...”.

Există o măiestrie stilistică la părintele Neculai Cojocariu care nu te lasă să te plictisești. O suplețe a povestirii și o tonalitate sprințară a poveștii care-i dau farmec și savoare, credibilitate și exactitate istorică. Gândirea aforistică, sfătoșenia filosofică a țăranului

român în simplitatea și profunzimea ei, ne este prezentată în fermecătoare și consistente apoftegme: „Să ți-neți minte: mama, îngerii, Dumnezeu, vă cunosc după numele primit la Botez; autoritățile, miliția, primăria, fiscul, după numele de familie; iar Ucigă-l-toaca, după porecle...” sau adevăruri morale universal valabile: „În viață, dacă vrei să ai liniște, trebuie să nu faci patru lucruri: să nu faci tot ce poți, să nu dai tot ce ai, să nu crezi tot ce auzi și să nu spui tot ce știi!”.

Calendarul creștin-ortodox pe anul 1972 al lui Moș Culiță Dascălul are o însemnare în data de 10 Mai 1972: cifra 25. Din 1947, de la abdicarea Regelui Mihai, până în 1972 sunt exact 25 de ani. Bătrânul consemna cu exactitate de ceasornic totul și toate: „Azi mi-a murit băiatul cel mic, Mihai; 20 iulie - azi a fătat vaca; 15 august de Adormirea Maicii Domnului: după două luni de secetă mare a dat Măicuța Domnului și a plouat exact când și cât a trebuit la „legatul porumbului”; sau însemnarea făcută în Sâmbăta Floriilor: „Bun început hotărârii nepotului Nicolae, de a merge spre învățătură, la Neamțu...”.

Aceste însemnări deschid și închid orizonturi și zări, ceasuri și timpuri; am avea o întregă bibliografie de citat aici: de la Martin Heidegger la părintele Dumitru Stăniloae, de la Blaise Pascal la Constantin Noica, dar sigur că întotdeauna spațiul ne constrânge. Dorul de copilărie și de satul natal îl fac pe autor să exclame precum Psalmistul: „Unde sunt, Doamne, zăpezile de altădată” sau în alt loc: „La munți suflete al meu...”.

Nuvela este un poem pe o temă dată. Un poem rostit dintr-o răsuflare, scris la prima mână cu ardența și